

นิตราศำโศง : การวิเคราะห์และเปรียบเทียบนิตราศษนิตอน

นางสาว รนฤทย สัจจพนธ

คุนยวิทยทรพยากร
วิทยานิพนธ

เป็นส่วนประกอบการศึกษาตามระเบียบปรริฐฐามหาบัตติต
ของบัตติตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

แผนกวิชาภาษาไทย

พ.ศ. 2516

*KLONG NIRAS : AN ANALYTICAL AND COMPARATIVE STUDY
WITH OTHER TYPES OF NIRAS*

MISS RUENRUTHAI SUJJAPIN

*A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts*

Department of Thai Language

Graduate School

Chulalongkorn University

1973

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
.....
.....

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์สุทวบลุมการวิชัย

อาจารย์ ดร. ศักดิ์ศรี แยมันดาคา

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ๒๕๖๖

หัวข้อวิทยานิพนธ์ นีราศคำโคลง : การวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับนิราศชนิดอื่น

ชื่อ นางสาว รินฤทัย สัจจพันธุ์ แผนกวิชา ภาษาไทย

ปีการศึกษา 2515

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นผลงานการเปรียบเทียบและวิเคราะห์เรื่องลักษณะโดยทั่วไปของ นิราศ ซึ่งเป็นบทประพันธ์คร่ำครวญเกี่ยวกับการพลัดพราก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นิราศคำโคลง วิทยานิพนธ์เรื่องนี้แบ่งออกเป็น 6 บท บทที่ 1 เกี่ยวกับความเป็นมาของปัญหาและขอบเขตของการวิจัย บทที่ 2 อธิบายลักษณะโดยทั่วไปของนิราศ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาของเรื่องและชื่อที่ใช้เรียก ลักษณะของโคลง ส่วนต่างๆของนิราศคำโคลง แก่นเรื่องในแบบต่างๆ และลักษณะการพรรณนาประเภทต่างๆ บทที่ 3 เกี่ยวกับวิวัฒนาการของโคลงนิราศ ตัวอย่างของนิราศคำโคลงที่ปรากฏในแต่ละยุคสมัย การเปรียบเทียบโคลงนิราศในสมัยอยุธยา กับสมัยรัตนโกสินทร์ และแสดงให้เห็นอิทธิพลของกวีนิพนธ์สมัยอยุธยาที่มีต่อกวีสมัยรัตนโกสินทร์อย่างชัดเจน ผู้เขียนยังได้กล่าวถึงวิวัฒนาการของคำประพันธ์และเนื้อหาของนิราศตั้งแต่สมัยแรกเริ่มจนถึงสมัยปัจจุบัน นอกจากนี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึงบทประพันธ์ร้อยกรองของตะวันตกและตะวันออกซึ่งสามารถเปรียบเทียบความคล้ายคลึงบางประการกับนิราศของไทยได้ เช่น กะลิดะฮ์ และ ชะฮัล ของอาหรับ ชะดู (ระดู) ของพม่า ลำนำสั้นสกลุต ของกาลิฟาส และคำประพันธ์ร้อยกรองภาษาอังกฤษบางบท บทที่ 4 เป็นการเปรียบเทียบนิราศคำโคลงโดยทั่วไปกับ เมลหุตของกาลิฟาส ในด้านแบบแผนการเขียน เนื้อหา และความมุ่งหมายของผู้ประพันธ์

ข.

บทที่ 5 เป็นบทเปรียบเทียบ อุตสาหาร ของกาลิทาส และ ทวาทมาส ของกวี
สมัยอยุธยา ในเรื่องความกลายคลึงและความแตกต่างบางประการ บทที่ 6
เป็นบทสรุปและขอเสนอแนะเพื่อให้ผู้สนใจในเรื่องนิราศได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

TISIS TITLE : *Klong Niras : An Analytical and Comparative
Study with other Types of Niras*

NAME : *Miss Ruenruthai Sujjapun*

DEPARTMENT : *Thai Language*

ACADEMIC YEAR : *1972*

ABSTRACT

This thesis is a comparative and analytical study of the general characteristics of Niras particularly the Klong Niras that is, the lyrical poetry dealing with love-seperation. The thesis is devided into 6 chapters. Chapter I is the discussion on the nature and scope of the research. Chapter II describes the characteristics of Niras, the relationship between the content and the title, the metrical forms of "Klong", the various kinds of themes and styles used in Klong Niras. Chapter III deals with the development of Klong Niras with the examples from different periods, the comparison of Klong Niras from the Ayudhaya and Ratanakosin periods indicating the influence of the Ayudhaya period on the poets of Ratanakosin period. The author then describes each steps of changing in lyrical writing and content from the beginning up till now. In addition, the author makes an attempt in bringing up the fact that some kinds of poetical works of the Western and the other Eastern countries can be compared with the Niras ; for instance, the Arab Qasida and Ghazal, the

Yadu (Radu) of Burma, the Sanskrit lyrical poems of Kalidasa and some English lyrics. Chapter IV is the comparison between the Niras and the Meghaduta of Kalidasa particularly in the style, content and the poet's aim. Chapter V is the comparison between kalidasa's Ritusamhara and the Dvadasamasa of the Ayudhaya poets showing their similarities and differences. The last chapter is the conclusion and suggesting points to use as guiding lines for their researches in future , for those who are interested in Niras.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำขอบคุณ

ในการจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้เขียนได้รับความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร. ศักดิ์ศรี แยมณฑดา อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ซึ่งเป็นผู้ที่ได้ใช้เวลาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ ทั้งยังกรุณาให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ผู้เขียนเพื่อให้ได้งานวิจัยที่สมบูรณ์เรียบร้อยยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ชนพิเศษ เบญจวรรณ สุนทรากุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิเชียร รมยะนันท์ ในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้เขียนระลึกในพระคุณของท่านอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง และกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนยังได้รับคำปรึกษาและขอแนะนำจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คมคาย นิลประภัสสร อาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้และความสนใจในวรรณคดีไทยแก่ผู้เขียน และได้รับความกรุณาจากท่านอาจารย์อีกหลายท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิสุทธิ์ บุษยกุล คุณหญิงสมโรจน์ สวัสดิ์กุล ณ อรุณยา และอาจารย์ ดร. วิภาวรรณ ตูยานนท์ ผู้ทกรุณาให้คำแนะนำอันมีประโยชน์ระหว่างการทำกรวิจัย ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของอาจารย์ทุกท่าน

อนึ่ง ผู้เขียนขอขอบพระคุณ คุณพงศ์พันธ์ พิศาลสารกิจ ผู้ให้ความอุปการะและสนับสนุนผู้เขียนในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ และผลงานวิจัยนี้คงมิได้ปรากฏออกมาเป็นรูปเล่มที่เรียบร้อย หากผู้เขียนปราศจากซึ่งความช่วยเหลือจากญาติมิตร นิสิตรุ่นพี่ และนิสิตรุ่นน้อง ที่สละเวลา แรงกาย และแรงใจ ช่วยเหลือในระหว่างการจัดพิมพ์ตลอดมา ผู้เขียนสำนึกในบุญคุณเป็นอย่างยิ่ง และถือโอกาสขอบคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	ก.
ABSTRACT	ก.
คำขอบคุณ	จ.

บทที่ 1	บทนำ	1
บทที่ 2	ลักษณะของหนังสือนิราศ	/	
2.1	ความหมายของคำว่า "นิราศ"	7
2.2	แบบของคำประพันธ์	/	
2.2.1	นิราศคำโคลง	23
2.2.2	นิราศคำกลอน	33
2.3	ส่วนต่างๆของนิราศ		
2.3.1	รายสุดดีและโคลงชมบ้านเมือง	44
2.3.2	บทนิราศ	48
2.3.3	บทลงท้าย	60
2.4	เนื้อหาของนิราศ	62
2.5	ลักษณะการพรรณนา	77
2.5.1	แก่นเรื่องคือการคร่ำครวญถึงความรัก	/	
2.5.1.1	พรรณนาตามเวลา	78
2.5.1.2	พรรณนาระหว่างเดินทาง	91
2.5.2	แก่นเรื่องคือการพรรณนาการเดินทาง	102

2.5.3 นีราตล่อเลียน

2.5.3.1 นีราตเลียนแบบ 121

2.5.3.2 นีราตแต่งล่อ 124

บทที่ 3 วิจารณ์การบงนีสราศค่าโคลง

3.1 ความนิยมในการแต่งนีสราศค่าโคลง 133

3.2 บทเปรียบเทียบนีสราศค่าโคลงสมัยอยุธยา
และสมัยรัตนโกสินทร์

3.2.1 เปรียบเทียบนีสราศค่าโคลง
สมัยอยุธยากับสมัยรัตนโกสินทร์ 175

3.2.1.1 อิทธิพลของกำสรวลโคลงคั้ง
ที่มีในนีสราศนรินทร์ 176

3.2.1.2 อิทธิพลของทวาทคมาสใน
นีสราศนรินทร์ 182

3.2.1.3 อิทธิพลของกำสรวลโคลงคั้ง
ในนีสราศเรื่องอื่นๆ 184

3.2.1.4 อิทธิพลของนีสราศพริกขี้หน้และ
ทวาทคมาสในนีสราศเล่มอื่นๆ 198

3.2.2 เปรียบเทียบนีสราศค่าโคลงในสมัยรัตนโกสินทร์

3.2.2.1 อิทธิพลของนีสราศไปแผนน้านอย
ในนีสราศนรินทร์ 205

3.2.2.2 เปรียบเทียบโคลงในนีสราศนรินทร์
และนีสราศกรุงเกา 207

	3.2.2.3	เปรียบเทียบโคลงในนิราศ พระพิพิธสาส์และนิราศกรุงเก่า ...	208
	3.2.2.4	เปรียบเทียบโคลงในนิราศ ไปแพ่น้ำน้อยและนิราศเวียงจันทน์ ...	208
	3.3	วิวัฒนาการของนิราศ	209
	3.4	นิราศและคำประพันธ์ของชาติอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ..	219
บทที่ 4		เปรียบเทียบนิราศและเมฆุต	
	4.1	ประวัติผู้แต่ง	231
	4.2	คำประพันธ์	233
	4.3	เนื้อเรื่องของ เมฆุต	234
	4.4	เปรียบเทียบ เมฆุตกับบทนิราศโดยทั่วไป	255
บทที่ 5		เปรียบเทียบดุคูล์หารกับทราวาทมาส	
	5.1	ประวัติของดุคูล์หาร	278
	5.2	เนื้อหา	280
	5.3	เปรียบเทียบความคล้ายคลึงและความแตกต่าง	286
บทที่ 6		บทสรูปและขอเส่นอเนาะ	296
ภาคผนวก		"รายชื่อนิราศตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์"	300
บรรณานุกรม		306
BIBLIOGRAPHY		314
ครุฑยี่		316